

Eduskunnan ympäristövaliokunta

Asiantuntijakuuleminen tiistai 7.4.2026 klo 10.00

Kirjallinen lausunto

Asia: HE 30/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsälain, luonnonsuojelulain ja Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Luonnonvarakeskus kiittää mahdollisuudesta lausua metsä- ja luonnonsuojelulakien sekä Metsäkeskuksen tietojärjestelmästä annetun lain muutosehdotuksista ja toteaa lausuntonaan seuraavaa. Luonnonvarakeskus keskittyy lausunnossaan lintujen pesintäaikaisten hakkuiden metsänhoidollisiin ja linnustovaikutuksiin.

Yleistä

Lintudirektiivin täytäntöönpano itsessään heijastaa yhteiskunnan arvoja. Toteutettavaksi esitetyt lainkohdat juontuvat EU-tuomioistuimen Voore Mets – ratkaisusta koskien lintudirektiivin 5 artiklan täytäntöönpanoa. Ratkaisun pääkohdat ovat (1) lisääntymis- ja jälkeläisten kasvatusajan häirintäkieltoja sovelletaan kaikkiin lintulajeihin; (2) tahallisuus ei edellytä tarkoitusta häiritä tai tappaa, vaan riittää, että mahdollinen haitta on tiedossa; ja (3) häirintä on kiellettävä silloin, kun sillä on merkittävä vaikutus lintupopulaatioiden ylläpitämiseen tai saattamiseen tyydyttävälle tasolle.

Hakkuut Suomessa ovat verraten pienialaisia. Hakkuissa kuitenkin tuhoutuu vuosittain hieman yli 100 000 käytössä olevaa linnunpesää, mikä on noin 0,3 % parimäärästä (Lehikoinen 2026). Yksittäisen hakkuun vaikutus vain harvoin johtaa havaittavaan tai ekologisesti merkittävään alueellisen tason populaatiovaikutukseen, mihin direktiivin 5 artiklan d alakohta viittaa. Pesimäaikaisten hakkuiden yleisempi merkitys Suomen lintulajiston kantojen pitämisessä tyydyttävällä tasolla (5 artiklan d alakohta) lienee verraten vähäistä, mutta riippuu jossakin määrin hakkuiden ajallisesta ja paikallisesta kohdentumisesta. Vaikutukset yleisesti ottaen ovat suurempia rehevissä kuin karuissa metsätyypeissä johtuen eroista lintujen paritiheyksissä.

Pesimäaikaisten hakkuiden kohdentuminen

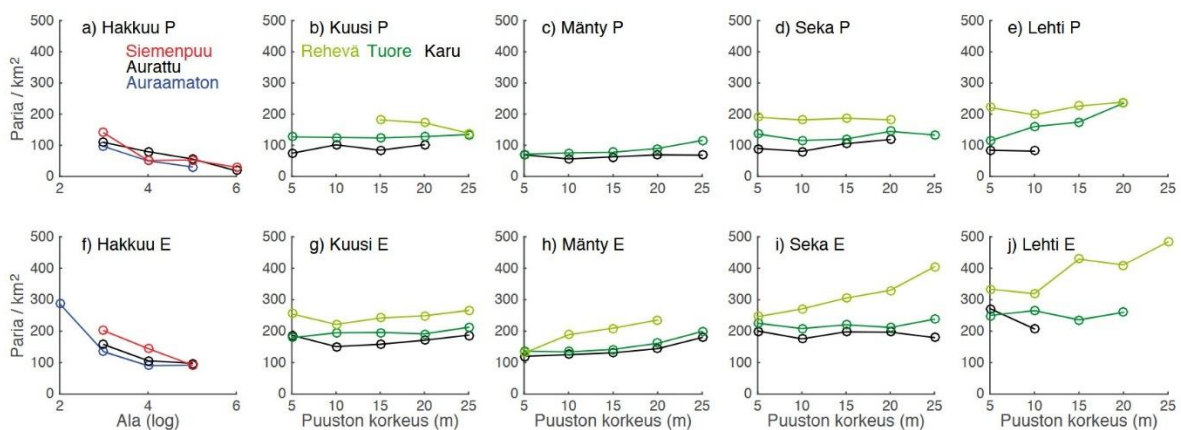
Linnuston ja "metsärauhan" kannalta on hyvä, että lajirunsaimmat kohteet määritetään pesimäaikaiseen hakkuukieltoon. On tärkeää tiedostaa lintujen pesimäaikaisen totaalkorjuukiellon (jollaisia on julkisessa keskustelussa ajoittain ehdotettu) vaikutukset puunkorjuun kustannuksiin, työllisyyteen ja kansantalouteen.

Pesimäaikaiset korjuurajoitukset esimerkiksi lisäävät puunkorjuun kausiluonteisuutta siirtämällä hakkuita talvikuukausille. Tämä kasvattaisi puunhankintaketjun työvoiman ja kaluston tarvetta, lisäksi puutavaran varastointia ja nostaisi logistiikkakustannuksia (Väätäinen ym. 2026). Ehdotetussa ajanjakso- ja metsätyyppirajauksen muodossaan vaikutus metsäteollisuuden raakapuuhuoltoon ei kuitenkaan ole suuri, arviolta alle 3 % (ibid.).

Kesähakkuiden rajoittaminen auttaa myös juurikäävän torjunnassa (Luke 2026). Täysin turvallinen ajankohta juurikäävän torjunnassa ovat talvipakkasella tehdyt hakkuut, jolloin puiden juuret eivät vahingoitu. Sulan maan hakkuissa puiden juuret vaurioituvat, ja tämä edesauttaa juurikäävän leviämistä.

Ehdotetut aikarajaukset Etelä- ja Pohjois-Suomessa osuvat tärkeimpiin pesimäkauden jaksoihin, mikä on linnustonsuojelun näkökulmasta hyvä asia. Tosin jotkin lajit (mm. monet tikat, pöllöt ja muut petolinnut) aloittavat pesintänsä jo aikaisemmin ja osalla voi olla loppupäivämäärien jälkeen heikosti lentäviä maastopoikasia, joten loppukesälläkin hakkuut saattavat aiheuttaa pesintätappioita (esim. von Haartman ym. 1963-1972).

Metsälain 10 c § 2 momentissa kuvailtu rajausta lehtipuuvaltaisiin reheviin metsiin on metsätalouden nykysuosituksien mukainen (MMM 2024), mutta linnustoltaan yhtä rikkaita sekapuustoisia ja kuusivaltaisiakin metsiä on runsaasti (von Haartman ym. 1963-1972, Väisänen ym. 1998, Lehikoinen ym. 2017). Näin ollen linnustonsuojelun ja myös juurikäpäongelmien näkökulmasta rajausta ei juurikaan paranna nykytilannetta, joten laajempi kasvupaikkatyyppirajaus olisikin perusteltua (kuvaaja).

Kuvaaja: Lintujen keskimääräiset paritiheydet kesäaikana Pohjois- (P) ja Etelä-Suomessa (E), jaoteltuna maastoarvioitujen valtapuulajiston, kasvupaikan rehevyyden ja puuston korkeuden mukaan. Aineisto: Luomuksen vakiolinjalaskennat, 30 vuoden pääsarkahavainnot (noin 180 000 havaintoa). Lähde: Lehikoinen ym. 2017.

Muut huomiot esityksen lainkohtiin

Metsälain 10 c § 1 momentin osalta on tärkeää selventää, millä menetelmillä tai aineistoilla hakkaaja arvioi potentiaalisen toimenpiteen linnustovaikutuksia, ja kuinka riittävä hakkaajan asiantuntijuus arvioimaan näitä vaikutuksia varmistetaan.

Metsälain 10 c § 3 momentin osalta todettakoon, että on linnustonsuojelun kannalta hyödyllistä säästää pesimäkaudella isot haavat, kolopuut ja kuolleet puut. Kohtaa olisi kuitenkin tästä näkökulmasta hyvä tarkentaa niin, että nämä rakennepiirteet tulisi säästää pysyvästi, perustuen mm. siihen, että pesäkolot ovat vuodesta toiseen eri kolopesijälajien käytössä (esim. Pakkala ym. 2017, 2018, LSL 70 § 2 momentti). Näin toimimalla säästämisen hyödyt olisivat huomattavasti laajempia kuin esimerkiksi yhtä kesäkautta koskevia.

LSL 82 § yleispoikkeussäännöstä koskevassa ehdotuksessa on tarpeen selventää, miten lajin populaatio ja tyydyttävä taso määritellään. Tämä on asiantuntijatyötä, johon täytyy osoittaa resursseja.

Uusien lainkohtien valvontavelvoite on suunniteltu Suomen metsäkeskukselle ja elinvoimakeskuksille. Ajatellen näihin toimijoihin viime vuosina kohdistuneita resurssileikkauksia ja organisaatiouudistuksia on perusteltua esittää huoli yleisestä ympäristövalvonnan kapasiteetin heikentymisestä.

Huomiot koskien esityksen taustaselvityksiä

Talouselämissä oletettiin hakkuumäärien vakiintuvan nykytasolle. Oletus on ristiriidassa EU:n ja kansallisten ilmasto- ja luontotavoitteiden kanssa (Lintunen ym. 2026, Seppälä ym. 2026). Laskelmia olisi näin ollen tarpeen täydentää esimerkiksi (1) laatimalla lisäskenaarioita maltillisemmille hakkuutasoille ja (2) tilanteelle, jossa rajoituksien piiriin otettaisiin myös rehevät seka- ja kuusivaltaiset metsät, sekä yleisemmin metsiä koskevien lakien ja asetusten kustannus-hyötytarkasteluihin (3) tavanomaisten metsäsektorin puuntuotoksen ja työllisyyden rinnalle muut metsien tuottamat hyödyt, kuten hiilivarasto, terveys-, virkistys- ja maisema-arvot sekä luonnontuotteet (esim. Lintunen ym. 2026).

Taustaselvityksen linnuston tilaa käsittelevässä kohdassa 2.2.1 on joitakin tarkistettavia kohtia: (1) lintuindikaattori 2000-luvulla on ollut koko maassa verraten vakaa, mutta Etelä-Suomessa trendi on voimakkaan vähenevä, Pohjois-Suomessa kasvava; (2) väite muuttolintukantojen kasvusta ei luultavasti perustu luonnontila.fi-sivustolla esitettäviin

asioihin, vaan tällaisia lukuja on esitetty taulukkomuodossa julkaisussa Lehtikoinen ym. (2024); (3) metsäkanalintukantojen myönteisen kehityksen viite on ministeriön vanha (2014) dokumentti, mutta uudemman, riistakolmiolaskentoihin perustuvaan tiedon mukaan pitkäaikainen kannankehitys (vuodesta 1989) on maamme boreaalisella alueella vakaa teerellä ja pyyllä, hieman kasvava metsolla, ja voimakkaasti vähenevä riekolla (Lehtikoinen 2025, Luke 2025); ja (4) luonnonsuojelijoiden ohella myös metsästäjät ovat ilmaisseet huolensa hakkuiden vaikutuksista kanalintuihin (Pellikka ym. 2018).

Kirjallisuus

Lehtikoinen, A. 2026: Lintujen pesien tuhoutuminen pesimäaikaissa hakkuissa.

Lehtikoinen, A. ym. 2025: Linnut-vuosikirja 2024: 16-25.

Lehtikoinen, A. ym. 2024: Linnut-vuosikirja 2023: 22-35.

Lehtikoinen, A. ym. 2017: Linnut-vuosikirja 2016: 54-67.

Lintunen, J. ym. (toim.) 2026: Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 3/2026.

Luke 2025: Riistakolmiolaskennat kesä 2025. (Raportti 12.8.2025)

Luke 2026: Kuusentyvilaho. <https://www.luke.fi/fi/luonnonvaratieto/>

MMM 2024: Metsänhoidon suositukset.

Pakkala, T. ym. 2017: Annales Zoologici Fennici 54: 175-191.

Pakkala, T. ym. 2018: Acta Ornithologica 53: 69-79.

Pellikka, J. ym. 2018: Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja B 241.

Seppälä, J. ym. 2026: Suomen ilmastopaneelin raportti 1/2026.

von Haartman, L. ym. 1963–1972: Pohjolan linnut värikuvien.

Väisänen, R.A. ym. 1998: Muuttuva pesimälinnusto.

Väätäinen, K. ym. 2026: Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 25/2026.

Helsinki 26.3.2026

Tutkimusprofessori Matti Koivula (vastuuvalmistelija)

Erikoistutkija, tutkimuspäällikkö Janne Artell

Johtava tutkija Matleena Kniivilä

Erikoistutkija Andreas Lindén